

Gestaltning
av ramgrav på
Jonsereds griftegård

Bidrag komponerat av
Frida Jonsson
Charlotte Törnqvist
Gunnebo Slott och Trädgårdar

Kontaktperson bidrag:
Frida Jonsson
tofrida.jonsson@gmail.com
070-637 99 38

Kontaktperson Gunnebo Slott och Trädgårdar:
Johnny Mattsson, johnny.mattsson@gunneboslott.se
070-882 41 54

EN HYLLNING TILL ARBETAREN I BRUKSSAMHÄLLET

Vi vill genom vår plantering hedra arbetaren på Jonsereds fabriker, som genom sin trogna tjänst var helt avgörande för att forma och bygga upp dåtidens samhälle. Arbetaren bidrog även till den moderna samhällsutvecklingen som skett fram tills idag. Jonsereds fabriker utmärkte sig för sin tid som ett praktexempel för ett industrisamhälle, men även som socialt system, som skapades för den arbetare som var fabriken trogen. Med dagens ögon kan systemet uppfattas som en trygghet för arbetaren men även som en form av livegenskap. Det var inte ovanligt att arbetaren levde hela sitt liv på fabriken och begravdes i anslutning till den, kanske just på Jonsereds griftegård. Möjligheten till en slutgiltig viloplats i byn var en stark önskan från brukssamhället under många år. Detta resulterade i att griftegården slutligen anlades år 1942. Jonsereds fabriker AB bidrog till realiserandet av viloplatsen genom generös medfinansiering.

Genom valet av i huvudsak perenner med lång livslängd hyllar vi den tappra, trogne och tålige arbetaren. Växtvalen är även gjorda utifrån biologisk mångfald. Likt naturens kretslopp, där växter fyller olika funktioner, hade varje enskild arbetare betydelse för att helheten skulle fungera på fabriken. Bland perennerna återfinns dragväxter och växter med långvarig och varierad blomningstid, som tillsammans är viktiga för olika pollinerande insekter. Växtkompositionen innehåller även växter med olika funktion och symbolik för helhetsintrycket, såsom den centralt placerade gillenian, vävarväxten som samspelar med andra i en plantering och blir en länk och naturlig övergång mellan olika perenner. Perenna eterneller som kan torkas och bevaras för framtiden är ett hållbart val och en påminnelse om att samtliga arbetare formade samhället och lever vidare genom det. Deras själ har vandrat vidare men minnet och avtrycket de gjorde finns kvar än idag. Att planteringen har en cirkulär form och omges av tegel symboliserar just evighet och odödlighet. Valet av tegel som material känns självklart utifrån den lokala förankringen till alla de vackra tegelbyggnader som uppfördes i Jonsered under fabriken tidsera.

Höstsilveraxets spiror som tronar i mitten av planteringen symboliserar skeppet, med hissade segel av segelduk som tillverkades på fabriken. Skeppet symboliserar även drömmar och förhoppningar. Kanske drömde en del arbetare om ett liv någon annanstans, om att få segla iväg, kanske emigrera till Amerika, men den fasta trygga anställningen på fabriken höll dem kvar. Skeppet kan även tolkas som kyrkans betydelse för människor, som likt skeppet kan föra människan över oroliga vatten och erbjuda trygghet, hopp och tröst, oavsett tid och plats.

Kanske fick arbetaren sin slutliga vila och trygghet på Jonsereds griftegård.

VÄXTLISTA INKLUSIVE KOSTNADSPLAN

Säve plantskola, priser exkl. moms

Actaea simplex 'Brunette' höstsilverax
50/170 cm SQ2 á pris 69 kr (2 st)

Echinacea purpurea 'Magnus' röd solhatt
100 cm 11c á pris 15,30 kr (8 st)

Gillenia trifoliata gillenia vit
80 cm SQ2 á pris 26,70 kr (1 st)

Anaphalis triplinervis ulleternell vit
40 cm 11 c á pris 15,30 kr (12 st)

Aruncus aethusifolius koreansk plymspirea vit
30 cm 11c á pris 15,30 kr (6 st)

Phlox subulata 'Maischnee' mossflox
10 cm 11c á pris 12,30 kr (12 st)

Hylotelephium 'Matrona' kärleksört
50 cm 11c á pris 13,80 kr (8 st)

Totalpris växter:

820,50 kr exkl. moms eller 1026 kr inkl. moms

ÖVRIGT MATERIAL

Krossat tegel

Om möjligt är teglet hämtat från bygden, alternativt används spruckna lerkrukor som återbrukas och får en ny funktion och betydelse i vår gestaltning (egen tillgång finns).

Jordförbättring om nödvändigt

Anläggningsjord: 3,072 m³

Cirkapris 675 kr exkl.moms

SKÖTSELPLAN

Mars-April

Klipp ner torrt fjolårsris till marknivå, akta nya skott under uppväxt.

Rensa ogräs.

Tillför därefter kompost i ett lager på 2-3 cm samt gödsla med ca 2 dl höns gödsel per m². Mylla ner gödsel och kompost ytligt i det övre jordlagret.

Maj-Augusti

Vattna planteringen vid behov vid längre tids torka.

Titta till planteringen varje vecka för eventuell vattning och ogräsplockning.

Oktober-Februari

Ta bort befintligt ogräs i planteringen.